

Liikenne- ja viestintäministeriölle
kirjaamo@lvm.fi

18.5.2016

LAUSUNTO

LVM076:00/2015: Hallituksen esitys liikennekaareksi

Tavarankuljetuksen tilaajan ja välityspalvelun tarjoajan selvitysvelvollisuudet

Välityspalvelun tarjoajan selvitysvelvollisuus on tärkeä säännös tavarankuljetuksen tilaajan selvitysvelvollisuuden lisäksi. Tavarankuljetuksen tilaajan velvollisuutena on tarkastaa muun muassa, että kuljetuksen suorittajalla on liikennelupa tai, että kuljetuksen voi suorittaa ilman liikennelupaa. Jos pienimuotoiseksi katsottava kuljettaminen vapautetaan liikenneluvasta, tavarankuljetuksen tilaajan on vaikea varmistua siitä, että kyse on määritelmän mukaisesta pienimuotoisesta toiminnasta. Tavarankuljetuksen tilaajan selvitysmahdollisuuksia ei paranna se, että tilaajan käyttäessä välityspalvelua välityspalvelun tarjoajan selvitysvelvollisuus koskee vain tämän välityspalvelun kautta suoritettuja kuljetuksia eikä välityspalvelun kautta kuljetuksia tarjoavan toimijan itsenäisesti tai toisen välityspalvelun kautta tarjoamia kuljetuksia.

Ammattimainen ja pienimuotoinen kuljetuksen suorittaminen

Terveen kilpailun ja markkinalähtöisyyden edistäminen ovat sinänsä perusteltuja tavoitteita. Epätervettä kilpailua esiintyy kuitenkin kuljetuksissa. Liian alhainen hinta voi antaa viitteitä epäterveestä kilpailusta. Pelkästään kuljetuspalvelun hinnan vaikuttaessa esimerkiksi tarjouskilpailun voittamiseen voidaan joutua tilanteeseen, jossa lakisääteiset velvoitteensa hoitamatta jättävät kuljetusyrietykset kasvattavat markkinaosuuttaan. Tervettä kilpailua edistäisi pakettiautoilla tapahtuvan tavarankuljettamisen säilyttäminen luvanvaraisena edelleen yli 2 tonnisilla ajoneuvoilla.

Pienimuotoista kuljetusta voi suorittaa hyvinkin matalin kustannuksin ja sen johdosta on mahdollista tarjota kuljetuspalveluita kuljetusasiakkaita ja kuluttajia hyödyttäen halvalla hinnalla. Tällä on vaikutusta ammattimaisesti suoritettujen kuljetusten hintaan. Uhkana pienimuotoisen

kuljettamisen sallimisessa on se, etteivät lakisääteiset velvoitteensa hoitavat, erityisesti pienet kuljetusyritykset pärjää kilpailussa. Ammattimaisiin ja pienimuotoisiin toimijoihin kohdistuisivat erilaiset velvoitteet, mikä asettaa toimijat eriarvoiseen asemaan. Käytännössä ammattimaisten kuljetusten piiriin kuuluvia kuljetuksia olisi mahdollista harjoittaa pienimuotoisena toimintana ilman ammattimaisen toiminnan velvollisuuksia valvonnan vaikeuden takia. Joidenkin kuljetusten nimeämistä pienimuotoisiksi, joita ei koskisi EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen sääntely, voidaan pitää lisäksi kansallisena yrityksenä välttää tämän asetuksen sääntelyä.

Ammattipätevyysvaatimusten uudistaminen

Ammattipätevyysdirektiivin mukaan ammattipätevyyskoulutuksen suorittaminen ja ammattipätevyyden ylläpitäminen koskevat kaupallisten kuljetusten kuljettajia ja siten myös pienimuotoisten kuljetusten suorittajia. Ammattipätevyyskoulutuksen tavoitteena on tämän direktiivin mukaan liikenneturvallisuuden parantaminen ja se tulee turvata myös pienimuotoisten kuljetusten osalta. Ammattipätevyysvaatimukseen kaupallisissa kuljetuksissa olisi kuitenkin yksi perusteltu poikkeus.

Vaikka tarkoituksena on purkaa kansallista lisäsääntelyä eikä lisätä sitä, olisi perusteltua harkita ammattipätevyysvaatimusten uudistamisen yhteydessä kaupallisten kuljetusten suorittamisen sallimista satunnaisesti eli sivutoimisesti ammattipätevyysvaatimuksista vapautettujen ammattipätevyyslain 2.2 §:ssä mainittujen tahojen kuljettajille. Näitä ovat poliisin, pelastustoimen, puolustusvoimien, tullin ja rajavartiolaitoksen kuljettajat, koska kyse on kuljettajien oman päätyön yhteydessä tapahtuvan yhteiskunnallisesti tärkeän (hälytys)ajotaidon varmistamisesta.

Erityisesti tämä koskee pelastustoimen kuljettajia, jotka ammattipätevyysvaatimuksista vapauttamisen seurauksena saavat ajaa vain pelastustoimen kuljetuksia. Kaupallisten kuljetusten suorittaminen erityisesti raskailla ajoneuvoilla edesauttaisi kuitenkin vaativan hälytysajotaidon ylläpitämistä ajokokemuksen lisääntymisen myötä. Uusilta kaupallisten kuljetusten kuljettajilta vaadittavaa perustason ammattipätevyyskoulutusta voidaan pitää raskaana vaatimuksena hälytysajotaidon ylläpitämiseen erityisesti sopimuspalokunnissa. Kyse on molemminpuolisesta hyödyistä, koska kuljettajat tuovat oman päätyönsä kautta saatua osaamista esimerkiksi onnettomuuksien ennaltaehkäisystä kaupallisten kuljetusten kuljetusyritysten ja kuljettajien tietoon ja he voivat siten edesauttaa liikenneturvallisuuden parantumista.

Ammattipätevyyskoulutuksen uudet opetustavat

Uusien opetustapojen kehittäminen ammattipätevyyskoulutukseen on tärkeää. Esimerkiksi itsenäinen verkko-opiskelu ja tehtävien tekeminen verkossa vaihtoehtona luennoille on nykyaikaa ja tämän mahdollistaminen yhtenä suoritustapana on perusteltua. Muutenkin on

tarkoituksenmukaista, että koulutus perustuisi kuljettajien osaamisen kasvattamiseen eikä pelkästään läsnäolotuntien laskemiseen ja laskuttamiseen koulutuksesta. Osaamisen kasvattamista palvelisi esimerkiksi valtakunnallinen vuorovaikutteinen verkko-oppimisympäristö, johon muun muassa koulutusten materiaalit kerättäisiin ja jonne kuljettaja tarvitessaan tietoa voisi kirjautua opiskelemaan.

Sääntelyn yhdenmukaistaminen

Sääntelyn yhdenmukaistaminen erilaisissa kuljetuksissa on tarkoituksenmukaista ulottaa myös tiekuljetuksien ulkopuolelle niin laajasti kuin eri kuljetusmuotoihin perustuva sääntely antaa siihen mahdollisuuden. Siten eri kuljetusmuotoihin perustuva sääntely saataisiin liitettyä yhteen yhdistettyjä kuljetuksia koskevaksi sääntelyksi.

Tampereella,

Outi Toivonen

Tutkija (kuljetusoikeus), KTT